

Ελληνική Δημοκρατία
Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό
Ίδρυμα Ηπείρου

Κλινική Άσκηση στη Λογοπαθολογία 2

Ενότητα 5: Διαγνωστικές & Θεραπευτικές Προσεγγίσεις στις Διαταραχές Άρθρωσης & Φωνολογίας – 4

Ταφιάδης Διονύσιος

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Τμήμα Λογοθεραπείας

Κλινική Άσκηση στη Λογοπαθολογία 2

Ενότητα 5: Διαγνωστικές & Θεραπευτικές Προσεγγίσεις
στις Διαταραχές Άρθρωσης & Φωνολογίας – 4

Ταφιιάδης Διονύσιος

Εργαστηριακός Συνεργάτης

Ιωάννινα, 2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «**Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση**» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο ΤΕΙ Ηπείρου**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Σκοποί ενότητας

- Ανάπτυξη και στοιχειοθετημένη επιστημονικά χρήση των μεθόδων θεραπευτικής παρέμβασης και υλικών για την ανάταξη των διαταραχών της άρθρωσης και των φωνολογικών διεργασιών.

Περιεχόμενα ενότητας

- Γενικές Αρχές Θεραπείας
- Πρώιμη Παρέμβαση
- Λογοθεραπευτική Παρέμβαση
- Αρχές Θεραπευτικού Προγράμματος Φωνολογικής Αντίληψης

Γενικές Αρχές Θεραπείας

Γενικές Αρχές Θεραπείας (1 από 4)

- Λόγω του ότι οι μαθησιακές δυσκολίες αποτελούν μια ανομοιογενή ομάδα διαταραχών, κρίνεται απαραίτητη η διεπιστημονική αντιμετώπισή τους.
- Στη διεπιστημονική ομάδα η συνεργασία των ειδικών βοηθάει στην κατανόηση της αιτίας και της παθογένειας της κατάστασης που βρίσκεται το παιδί και η οικογένεια του στην ολότητα τους.

Γενικές Αρχές Θεραπείας (2 από 4)

- Η εκπαίδευση του παιδιού απαιτεί πολύχρονη ειδική αγωγή και εξάσκηση με τη βοήθεια ειδικών παιδαγωγών, είναι αυστηρά προσανατολισμένη στις ιδιαίτερες ικανότητές του και προσπαθεί να εκμεταλλευθεί τις ισχυρές περιοχές των γνωσιακών και αντιληπτικών του δυνατοτήτων.

Γενικές Αρχές Θεραπείας (3 από 4)

- Απαραίτητη είναι και η ψυχολογική υποστήριξη του παιδιού και της οικογένειας του. Η αποδιοργάνωση, η χαμηλή αυτοεκτίμηση, η συναισθηματική αστάθεια και η δυσκολία στις διαπροσωπικές σχέσεις, με τα συνακόλουθα προβλήματα συμπεριφοράς του παιδιού, απαιτούν συχνά ατομική ψυχοθεραπευτική αντιμετώπιση, παράλληλα με την ειδική εκπαιδευτική βοήθεια.

Γενικές Αρχές Θεραπείας (4 από 4)

- Επίσης, οι γονείς χρειάζονται συχνά εξειδικευμένη ψυχοθεραπευτική βοήθεια, προκειμένου να διεργαστούν τα συναισθήματα απογοήτευσης, θυμού και ενοχής που οι δυσκολίες του παιδιού γεννούν μέσα τους.

Μορφές Παρέμβασης

Μορφές Παρέμβασης (1 από 3)

- Τα τελευταία χρόνια η κοινωνία αλλά και η επιστήμη άρχισαν να αντιλαμβάνονται τη σημαντικότητα των πρώτων χρόνων της ζωής του παιδιού καθώς και την ανάγκη για την έγκαιρη διάγνωση και παρέμβαση. Στο γεγονός αυτό συνέβαλαν αφενός ο μεγάλος αριθμός ερευνών (Lerner et al., 2003; Foorman et al., 1997) για την εκπαίδευση των νηπίων και η κοινωνική πολιτική για την προσχολική αγωγή και αφετέρου η αύξηση προγραμμάτων πρώιμης παρέμβασης για μικρά παιδιά με ειδικές ανάγκες.

Μορφές Παρέμβασης (2 από 3)

- Η έγκυρη αναγνώριση και συνειδητοποίηση από τους γονείς των ψυχολογικών, κοινωνικών και εκπαιδευτικών παραγόντων που εμπλέκονται στο πρόβλημα του παιδιού τους είναι το πιο σημαντικό εφόδιο στην προσπάθεια σχεδιασμού μιας αποτελεσματικής παρέμβασης, που κυρίως στοχεύει να ενισχύσει την αίσθηση ικανότητας, αυτάρκειας και προσωπικού ελέγχου που έχει το παιδί για ό,τι αφορά τη ζωή του.

Μορφές Παρέμβασης (3 από 3)

- Σήμερα, είναι γενικά αποδεκτό (Lerner et al., 2003), ότι στη διάρκεια της βρεφικής και νηπιακής ηλικίας συντελείται ουσιαστικά μάθηση. Πολλοί επαγγελματίες, ψυχολόγοι, εκπαιδευτικοί, λογοθεραπευτές κ.α. αναγνωρίζουν τη σπουδαιότητα της πρώιμης παρέμβασης σε αυτή την κρίσιμη περίοδο της ζωής. Για αυτό, το κέντρο βάρους των ειδικών παιδαγωγικών προσπαθειών βρίσκεται στην προσχολική και στην πρώτη σχολική ηλικία, γιατί μέχρι τότε εκδηλώνονται οι περισσότερες γλωσσικές και μαθησιακές διαταραχές

Πρώιμη Παρέμβαση

Πρώιμη Παρέμβαση (1 από 10)

- Προϋπόθεση της πρώιμης παρέμβασης αποτελεί η πρώιμη αξιολόγηση και διάγνωση, η οποία γίνεται από τη διεπιστημονική ομάδα των ειδικών επιστημόνων, αποτελούμενη από παιδοψυχίατρο, ψυχολόγο, ειδικό παιδαγωγό, λογοθεραπευτή, εργοθεραπευτή, που αξιολογεί και συνεκτιμά τους εξής παράγοντες (Lerner et al., 2003):
  - το αναπτυξιακό ιστορικό του παιδιού
  - η διανοητική του ικανότητα
  - η φυσική και ψυχοσυναισθηματική του κατάσταση

Πρώιμη Παρέμβαση (2 από 10)

- οι γνωστικές και αντιληπτικές ικανότητες
- η ανταπόκρισή του ως προς τις σχολικές δεξιότητες
- οι κοινωνικές και επικοινωνιακές δεξιότητες
- το οικογενειακό περιβάλλον
- πληροφορίες από το σχολικό πλαίσιο.

Πρώιμη Παρέμβαση (3 από 10)

- Ως κατάλληλες θεματικές (δραστηριότητες) οι οποίες μπορούν να ζητηθούν από τα παιδιά προκειμένου να γίνει η διάγνωση (και χωρίς σταθμισμένο τεστ), ορίζονται οι ακόλουθες :
- αναγνώριση αντικειμένων και εικόνων
- ονομάτιση αντικειμένων και εικόνων
- ανταπόκριση σε παράγοντες δράσης
- ορισμός λέξεων και περιγραφή εικόνων

Πρώιμη Παρέμβαση (4 από 10)

- κατηγοριοποίηση αντικειμένων και χαρακτηριστικών τους (προφορική)
- ενασχόληση με αριθμούς
- χωροχρονικές έννοιες και ακολουθίες
- μιμητική και έκφραση
- μνημονική ικανότητα (λέξεις, προτάσεις, εικόνες)
- οπτικο-κινητική αντιληπτική διαδικασία.

Πρώιμη Παρέμβαση (5 από 10)

- Έτσι , με την ολοκλήρωση της εμπειριστατωμένης διαγνωστικής αξιολόγησης :
- αποσαφηνίζεται ο τύπος και η φύση της διαταραχής
- αξιολογείται το είδος και η βαρύτητα της συμπτωματολογίας
- διερευνάται το ενδεχόμενο της συνύπαρξης δευτερογενών προβλημάτων
- διαμορφώνεται ένα υποστηρικτικό πλαίσιο ενισχυτικής παρέμβασης.

Πρώιμη Παρέμβαση (6 από 10)

- Η πρώιμη παρέμβαση μπορεί να προσφέρει στα παιδιά μια καλύτερη ζωή, εφόσον επιδρά θετικά στις γνωστικές και κοινωνικές τους δεξιότητες και μειώνει τα προβλήματα συμπεριφοράς και τις κοινωνικές επιπτώσεις. Επιπλέον, έχει διαπιστωθεί (ότι οι γονείς μαθαίνουν να δουλεύουν με τα παιδιά τους και έτσι βελτιώνεται και ενισχύεται η μεταξύ τους αλληλεπίδραση. (Lerner, Lowenthal & Egan, 2003).

Πρώιμη Παρέμβαση (7 από 10)

- Γενικότερα, τα προγράμματα πρώιμης παρέμβασης μειώνουν το οικογενειακό άγχος, παρεμποδίζουν τη δημιουργία δευτερευόντων προβλημάτων και τέλος προσφέρουν οικονομικά οφέλη στην κοινωνία εφόσον μειώνουν την εξάρτηση, την ιδρυματοποίηση καθώς και την ανάγκη για υπηρεσίες ειδικής αγωγής (Lerner, Lowenthal & Egan, 2003).

Πρώιμη Παρέμβαση (8 από 10)

- Η παρέμβαση περιλαμβάνει εξατομικευμένη για τις ανάγκες του κάθε παιδιού προσέγγιση, αφού πρώτα εντοπιστεί και η αιτία που αυτές προκαλούνται (για τον λόγο αυτό υπάρχει συνεργασία με νευρολόγο, αναπτυξιολόγο ωτορινολαρυγγολόγο ή οποιαδήποτε άλλη ειδικότητα πιθανώς χρειαστεί να εξετάσει το παιδί). Οι στόχοι του θεραπευτικού προγράμματος τίθενται από κοινού με τους γονείς και τους εκπαιδευτικούς του παιδιού.

Πρώιμη Παρέμβαση (9 από 10)

- Η αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των προβλημάτων του παιδιού προϋποθέτει πάνω από όλα τη συνεχή συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων επαγγελματιών (ειδικό εκπαιδευτικό, λογοθεραπευτή, ψυχολόγο) με τους γονείς, των οποίων ο ρόλος είναι καταλυτικός στην ενίσχυση της αυτονομίας και αυτοπεποίθησης των παιδιών τους.

Πρώιμη Παρέμβαση (10 από 10)

- Αν μάλιστα ο όρος “ειδικές ανάγκες” αντικατασταθεί μέσα τους από την φράση “κάθε παιδί έχει την ανάγκη να αισθάνεται ιδιαίτερο” τότε οι γονείς θα γίνουν οι χαρισματικοί εκείνοι ενήλικες που θα μπορούν να βλέπουν τη μοναδική ομορφιά και δύναμη στο παιδί τους προσφέροντας σε αυτό και στους ίδιους το ακριβότερο δώρο, την χωρίς όρους αποδοχή.

Λογοθεραπευτική Παρέμβαση

Λογοθεραπευτική Παρέμβαση (1 από 5)

- Οι λογοθεραπευτές όταν δουλεύουν με παιδιά προσχολικής και σχολικής ηλικίας αντιμετωπίζουν τα προγράμματα καλλιέργειας της φωνολογικής αντίληψης με ενθουσιασμό, καθώς είναι δεδομένη η βελτίωση της ανάγνωσης σε παιδιά με αναγνωστικά προβλήματα. Επιπλέον, η καλλιέργεια της φωνολογικής αντίληψης προσφέρει μια περισσότερο ομαλή πορεία για την επιτυχή γνωστική απόκτηση, όσον αφορά σε πολλά μικρά παιδιά, που βρίσκονται σε επικινδυνότητα αναγνωστικής αποτυχίας (Gillon, 2002).

Λογοθεραπευτική Παρέμβαση (2 από 5)

- Τα προγράμματα παρέμβασης, που εφαρμόζονται από λογοθεραπευτές με σκοπό την επίλυση των φωνολογικών λαθών ή την βελτίωση των δεξιοτήτων του προφορικού λόγου, συχνά εμπεριέχουν ορισμένα επίπεδα της φωνολογικής αντίληψης ή της μεταγλωσσικής επίγνωσης.

Λογοθεραπευτική Παρέμβαση (3 από 5)

- Σε μια μελέτη του Gillon (2000) είχε προταθεί ότι η θεραπεία των διαταραχών του λόγου και της ομιλίας σε παιδιά ηλικίας από 5 ½ έως 7 ½ ετών, αν δεν περιλαμβάνει εντατική εκπαίδευση της φωνολογικής αντίληψης, θα έχει μικρό αντίκτυπο στη πρώιμη βελτίωση του γραπτού λόγου.

Λογοθεραπευτική Παρέμβαση (4 από 5)

- Αντίθετα, παιδιά με σοβαρές φωνολογικές διαταραχές και σοβαρές δυσχέρειες στην φωνολογική αντίληψη ανταποκρίθηκαν ιδιαίτερα γρήγορα σε ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα καλλιέργειας της φωνολογικής αντίληψης, το οποίο εφαρμόστηκε από λογοθεραπευτή. (Gillon, 2000)

Λογοθεραπευτική Παρέμβαση (5 από 5)

- Έτσι, τα παιδιά που δέχτηκαν αυτό το πρόγραμμα παρέμβασης παρουσίασαν σημαντική βελτίωση στη παραγωγή του λόγου καθώς και στην ανάπτυξη της φωνολογικής αντίληψης, της ανάγνωσης και του συλλαβισμού.
- Η πλειονότητα αυτών των παιδιών άρχισε να διαβάζει στο προβλεπόμενο ή πάνω από το προβλεπόμενο επίπεδο για την ηλικία τους μετά από έντεκα μήνες εφαρμογής του προγράμματος (Gillon, 2000).

Αρχές Θεραπευτικού Προγράμματος Φωνολογικής Αντίληψης

Αρχές Θεραπευτικού Προγράμματος Φωνολογικής Αντίληψης (1 από 4)

- Οι αρχές ενός θεραπευτικού προγράμματος φωνολογικής αντίληψης είναι οι ακόλουθες (Naremore, Densmore & Harman, 2001):
- Αρχή #1: Αναγνώριση της αναπτυξιακής αλληλουχίας που η φωνολογική αντίληψη ακολουθεί κατά τον σχεδιασμό της παρέμβασης.

Αρχές Θεραπευτικού Προγράμματος Φωνολογικής Αντίληψης (2 από 4)

- Αρχή #2: Χρησιμοποίηση των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης για να προσδιοριστεί από ποιο σημείο πρέπει να αρχίσει η παρέμβαση.
- Αρχή #3: Παρέμβαση στους μαθητές ώστε να τους δοθεί ένας σκοπός για την ανάπτυξη της φωνολογικής αντίληψης.

Αρχές Θεραπευτικού Προγράμματος Φωνολογικής Αντίληψης (3 από 4)

- Αρχή #4: Δεν είναι ποτέ αργά για την έναρξη της καλλιέργειας της φωνολογικής αντίληψης.
- Αρχή #5: Παρουσίαση προτάσεων με μια ποικιλία πρακτικών στρατηγικών σε δασκάλους, γονείς και ειδικούς.

Αρχές Θεραπευτικού Προγράμματος Φωνολογικής Αντίληψης (4 από 4)

- Τα προγράμματα καλλιέργειας της φωνολογικής αντίληψης είναι ένας καινούριος τομέας για πολλούς λογοθεραπευτές, καθώς κλινικές μελέτες για παιδιά με διαταραχές του λόγου και της ομιλίας έχουν δημοσιευτεί μόνο τα τελευταία χρόνια.
- Είναι σημαντικό, ωστόσο, να αναφερθεί ότι η έγκαιρη έναρξη της λογοθεραπείας έχει και ως αποτέλεσμα την αποφυγή δευτερευόντων διαταραχών στη συμπεριφορά και εγγυάται την ομαλή κοινωνική ένταξη του παιδιού.

Παρέμβαση στην Προσχολική και 1η Σχολική Ηλικία

Παρέμβαση στην Προσχολική και 1^η Σχολική Ηλικία (1 από)

- Η θεραπεία των φωνολογικών διαταραχών ασχολείται με τη διευκόλυνση της αναδιοργάνωσης του φωνολογικού συστήματος των παιδιών. Τα παιδιά με διαταραχές στην φωνολογική ανάπτυξη χρησιμοποιούν τους ήχους της ομιλίας με ένα συγκεκριμένο και προβλεπόμενο τρόπο, ο οποίος βασίζεται στις φωνολογικές διαδικασίες.

Παρέμβαση στην Προσχολική και 1^η Σχολική Ηλικία (2 από)

- Από τη στιγμή που ορίζονται και αξιολογούνται οι φωνολογικές διαδικασίες, η φωνολογική προσέγγιση αποσκοπεί στην διαφοροποίηση των διαδικασιών αυτών, έτσι ώστε το φωνολογικό σύστημα του παιδιού να είναι όμοιο με εκείνο των συνομηλίκων του ή με το φωνολογικό σύστημα των ενηλίκων.

Παρέμβαση στην Προσχολική και 1^η Σχολική Ηλικία (3 από)

- Οι Pope και Martin (1989) περιέγραψαν με λεπτομέρεια τρεις προσεγγίσεις στη θεραπεία των φωνολογικών διαταραχών (Flynn & Lancaster, 1996). Αυτές είναι η «Θεραπεία Ακουστικής Εισαγωγής» (Auditory Input Therapy), η «Βαρυσήμαντη Ελάχιστη Αντίθεση» (Meaningful Minimal Contrast) και η «Θεραπεία Άρθρωσης» (Articulation Therapy).

Παρέμβαση στην Προσχολική και 1^η Σχολική Ηλικία (4 από)

- «Θεραπεία Ακουστικής Εισαγωγής» (Auditory Input Therapy)
- Αυτή η προσέγγιση στοχεύει στην αύξηση της ακουστικής προεκβολής του στόχου των ήχων της ομιλίας και των δομών σε ένα γενικότερο φυσικό πλαίσιο. Διαφέρει από τον ακουστικό βομβαρδισμό καθώς το παιδί εκτίθεται σε περισσότερα παραδείγματα στον τύπο που έχει κάθε στόχος.

Παρέμβαση στην Προσχολική και 1^η Σχολική Ηλικία (5 από)

- «Θεραπεία Ακουστικής Εισαγωγής» (Auditory Input Therapy)
- Παιχνίδια, δραστηριότητες και ιστορίες, με τις λέξεις-στόχους που συσχετίζονται σημασιολογικά ή από τα συμφραζόμενα, διεξάγονται είτε σε ομάδες παιδιών με εξατομικευμένο πρόγραμμα παρέμβασης είτε σε προγράμματα στο σπίτι, όπου γίνεται περιοδική εργασία.

Παρέμβαση στην Προσχολική και 1^η Σχολική Ηλικία (6 από)

- «Θεραπεία βασισμένη στις ελάχιστες αντιθέσεις»
(Meaningful Minimal Contrast)
- Αυτή η προσέγγιση στη θεραπεία των φωνολογικών διαταραχών έχει περιγραφεί με λεπτομέρεια από τους Cooper (1985) και Pope & Martin (1989).

Παρέμβαση στην Προσχολική και 1^η Σχολική Ηλικία (7 από)

- «Θεραπεία βασισμένη στις ελάχιστες αντιθέσεις» (Meaningful Minimal Contrast)
- Η θεραπεία MMC είναι η μοναδική προσέγγιση στη φωνολογική θεραπεία, που ουσιαστικά απευθύνεται στους πρότυπους ήχους, ενθαρρύνει νέες αντιθέσεις και επικεντρώνεται στην επικοινωνία με νόημα. Για αυτούς τους λόγους θεωρείται ως η μοναδική αληθινή φωνολογική θεραπεία (Fey, 1992).

Παρέμβαση στην Προσχολική και 1^η Σχολική Ηλικία (8 από)

- «Θεραπεία βασισμένη στις ελάχιστες αντιθέσεις»
(Meaningful Minimal Contrast)
- Αφού προσδιοριστούν οι φωνολογικές διαδικασίες του συστήματος του παιδιού, μικρά ζευγάρια λέξεων, που το παιδί παράγει ως ομόφωνα, τίθενται ως στόχοι θεραπείας.

Παρέμβαση στην Προσχολική και 1^η Σχολική Ηλικία (9 από)

- «Θεραπεία Άρθρωσης» (Articulation Therapy)
- Κάθε προσέγγιση στη θεραπεία, η οποία περιλαμβάνει τον τρόπο, με τον οποίο το παιδί αρθρώνει ήχους, συλλαβές ή λέξεις, απευθύνεται ως ένα επίπεδο στις νευροκινητικές και αρθρωτικές δεξιότητες του παιδιού.

Παρέμβαση στην Προσχολική και 1^η Σχολική Ηλικία (10 από)

- «Θεραπεία Άρθρωσης» (Articulation Therapy)
- Πολλά παιδιά με διαταραχές του λόγου χρειάζονται εξάσκηση στη παραγωγή, έτσι ώστε να αυτοματοποιήσουν πρόσφατες αποκτηθείσες αρθρωτικές κινήσεις, ακόμα και αν τα ελλείμματα προσδιορίζονται σε ακουστικό ή γνωστικό επίπεδο.

Παρέμβαση στην Προσχολική και 1^η Σχολική Ηλικία (11 από)

- Αυτή προσέγγιση της θεραπείας αναλύθηκε με λεπτομέρεια από τους Pope & Martin (1989). Καθώς εξασκείται η παραγωγή το γνωστικό επίπεδο και το ανώτερο επίπεδο της γλωσσικής διαδικασίας θα πρέπει να ενσωματωθούν στα πρώτα στάδια, έτσι ώστε να κατορθώνει το παιδί να μαθαίνει ένα καινούριο αρθρωτικό συνδυασμό αλλά και να μπορεί να το χρησιμοποιήσει στην αυθόρμητη επικοινωνία του.

Προγράμματα Η/Υ

Προγράμματα Η/Υ (1 από 19)

- Κατά τη διάρκεια των τελευταίων δεκαετιών παρατηρείται ραγδαία εξέλιξη στην τεχνολογία των ηλεκτρονικών μέσων και ιδιαίτερα των ηλεκτρικών υπολογιστών. Η τεχνολογία πια αποτελεί ένα βασικό εργαλείο για επαγγελματίες ιατρούς, ακτινολόγους, ωτορινολαρυγγολόγους, λογοθεραπευτές και παιδαγωγούς.

Προγράμματα Η/Υ (2 από 19)

- Τα διάφορα προγράμματα για υπολογιστές μπορούν να αποτελέσουν ένα εύχρηστο, φιλικό, αξιόπιστο και σύγχρονο εργαλείο διάγνωσης, θεραπείας και διδασκαλίας στο πεδίο της επιστήμης λόγου-φωνής-ομιλίας, δίνοντας νέες προοπτικές και διεξόδους για θέματα που παλαιότερα φαίνονταν ουτοπικά ή έστω δυσεπίλυτα.

Προγράμματα Η/Υ (3 από 19)

- Η συμβολή των παιδαγωγικών θεραπευτικών προγραμμάτων παρέμβασης μέσω ηλεκτρονικού υπολογιστή είναι ιδιαίτερα σημαντική καθώς λόγω της μορφής τους είναι εύκολο να προσελκύσουν το ενδιαφέρον των παιδιών.

Προγράμματα Η/Υ (4 από 19)

- Κυρίαρχο στοιχείο της παιδικής ηλικίας είναι το παιχνίδι, του οποίου η μεγάλη παιδαγωγική σημασία έχει επανειλημμένα τονιστεί από πολλούς ερευνητές και παιδαγωγούς. Το παιχνίδι θεωρείται ως μια αναγκαία δραστηριότητα στην ηλικία αυτή, καθώς και ως μέσο για να γνωρίσουν τα παιδιά τον κόσμο.

Προγράμματα Η/Υ (5 από 19)

- Στην αλληλεπίδραση του παιδιού με τον υπολογιστή το παιχνίδι θα πρέπει να κατέχει την κυρίαρχη θέση και να ευνοείται η παρουσία των χαρακτηριστικών του παιχνιδιού (ενεργητική και ψυχαγωγική δραστηριότητα, αυτόνομη επιλογή και έλεγχος της δραστηριότητας από το παιδί, προσανατολισμός στην ίδια τη διαδικασία κι όχι στο αποτέλεσμα) κατά τη διάρκεια της χρήσης του υπολογιστή από τα παιδιά.

Προγράμματα Η/Υ (6 από 19)

- Είναι γνωστό ότι η πλειοψηφία των παιδιών στις μέρες μας ασχολείται ιδιαίτερα με παιχνίδια και ψυχαγωγικά προγράμματα των ηλεκτρονικών υπολογιστών. Έτσι, η εφαρμογή διαγνωστικών και θεραπευτικών προγραμμάτων, υπό τη μορφή παιχνιδιού (έγχρωμες εικόνες, κίνηση, ήχος), αυξάνει το ενδιαφέρον των παιδιών, δίνοντας τους την ευκαιρία να ασχοληθούν με κάτι που τους ευχαριστεί.

Προγράμματα Η/Υ (7 από 19)

- Άλλωστε ένα κλασικό τεστ διάγνωσης με χαρτί και μολύβι μπορεί ευκολότερα να δημιουργήσει φόβο και αγωνία στο παιδί, αφού σε καμία περίπτωση δεν το ψυχαγωγεί. Κάτι τέτοιο μπορεί να αποφευχθεί μέσω της χρήσης τέτοιου είδους προγραμμάτων, τα οποία προτιμούνται ιδιαίτερα όταν ανταποκρίνονται και συμβαδίζουν με τα ενδιαφέροντα της αντίστοιχης ηλικίας των παιδιών (Singleton, Horne & Thomas, 1999).

Προγράμματα Η/Υ (8 από 19)

- Επιπλέον, κατά τη παιδική ηλικία, η δημιουργικότητα του παιδιού έγκειται σε μεγάλο βαθμό στη δύναμη της φαντασία (Bornas, Servera & Llabres, 1997). Σε αυτά τα πλαίσια, ο υπολογιστής μπορεί να συμβάλλει θετικά στη γνωστική συγκρότηση των παιδιών με τη χρήση μοντέλων και προσομοιώσεων.

Προγράμματα Η/Υ (9 από 19)

- Τέλος, ένα ακόμη χαρακτηριστικό που εμφανίζεται σε αρκετά παιδιά αυτής της ηλικίας είναι η παρορμητικότητα, που συνίσταται στην γρήγορη παρουσίαση του αποτελέσματος ενός έργου, χωρίς να δίνεται σημασία στη διαδικασία παραγωγής του. η χρήση του υπολογιστή μπορεί να βοηθήσει τα παιδιά αυτά να ελέγξουν την παρορμητικότητά τους, δουλεύοντας με προγράμματα που δίνουν έμφαση στη διαδικασία (βήμα-βήμα) και όχι στο αποτέλεσμα.

Προγράμματα Η/Υ (10 από 19)

- Ο ρόλος της τεχνολογίας στην προσχολική και την πρώτη σχολική ηλικία (από τη γέννηση έως και οκτώ ετών) συνιστά ένα αμφιλεγόμενο θέμα και προκαλεί σημαντικές συζητήσεις στα πλαίσια της εκπαιδευτικής κοινότητας που ασχολείται με την εισαγωγή και την ένταξη των ΤΠΕ στην εκπαίδευση. Η κριτική τάση απέναντι στην εισαγωγή των ΤΠΕ αφορά στο χρόνο, το κόστος αλλά και την ίδια την παιδική ηλικία (Cordes & Miller, 2000).

Προγράμματα Η/Υ (11 από 19)

- Τόσο αυτοί που ασκούν κριτική όσο και αυτοί που υποστηρίζουν την ένταξη των ΤΠΕ στις χαμηλές βαθμίδες εκπαίδευσης συμφωνούν σε ένα βασικό θέμα, αυτό της σπουδαιότητας της φυσικής, κοινωνικής, συναισθηματικής και γνωστικής ανάπτυξης η οποία συντελείται κατά τη διάρκεια των πρώτων χρόνων της ζωής του παιδιού (Retschitzki & Gurtner, 1996).

Προγράμματα Η/Υ (12 από 19)

- Οι επικριτές (Cordes & Miller, 2000) συνοψίζουν τα επιχειρήματά τους γύρω από οκτώ διαφορετικούς άξονες. Οι άξονες αυτοί άπτονται αφενός της συναισθηματικής, γνωστικής, βιολογικής και κοινωνικής ανάπτυξης των μικρών παιδιών και αφετέρου του ρόλου του εκπαιδευτικού και των αλλαγών που θα επέλθουν στο αναλυτικό πρόγραμμα.

Προγράμματα Η/Υ (13 από 19)

- Τα πορίσματα των ερευνών του Haugland (2000) καθώς και άλλων ερευνών αντικατοπτρίζουν το ότι τα παιδιά μικρών ηλικιών τα οποία εκτελούν επιτυχώς δραστηριότητες με υπολογιστές βγαίνουν κερδισμένα, σε σημαντικό βαθμό, όταν συγκρίνονται με παιδιά που δεν έχουν εμπειρία στη χρήση υπολογιστών στην τάξη.

Προγράμματα Η/Υ (14 από 19)

- Οι υποστηρικτές της εισαγωγής των υπολογιστών στο σχολείο (Scrimshaw, 1997) αντικρούουν τα επιχειρήματα αυτά αναφέροντας ότι τα παιδιά έρχονται σε επαφή στο εξωσχολικό περιβάλλον με τον ελκυστικό κόσμο των υπολογιστών, γεγονός που δεν μπορεί να παραβλεφθεί αλλά πρέπει να αξιοποιηθεί, ώστε η επαφή αυτή να μετασχηματιστεί σε μια δυναμική εκπαιδευτική διαδικασία.

Προγράμματα Η/Υ (15 από 19)

- Από τα προαναφερθέντα, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι η φωνολογική αντίληψη αποτελεί ένα σπουδαίο τομέα για την εξέλιξη του παιδιού. Η ίδια μπορεί να αποτελέσει μέσο ανίχνευσης των μετέπειτα αναγνωστικών δυσκολιών ενώ η καλλιέργειά της συμβάλλει σημαντικά στην εκμάθηση της ανάγνωσης και της γραφής.

Προγράμματα Η/Υ (16 από 19)

- Επιπλέον, τα προγράμματα καλλιέργειας της φωνολογικής αντίληψης μπορούν να ενεργήσουν προληπτικά και να αντιμετωπίσουν έγκαιρα τις δυσκολίες που μπορεί να αντιμετωπίσει ένα παιδί στον τομέα της ανάγνωσης και της γραφής.

Προγράμματα Η/Υ (16 από 19)

Τελικές Επισημάνσεις

- Η πλούσια βιβλιογραφία, όσον αφορά την αιτιώδη σχέση της φωνολογικής αντίληψης και των μαθησιακών δυσκολιών μας επιτρέπει να αναγνωρίσουμε τη σημαντικότητα της προσχολικής και της πρώτης σχολικής ηλικίας, περίοδο κατά την οποία μπορεί να ευημερήσει η φωνολογική παρέμβαση και να αναστείλει τις όποιες μαθησιακές δυσκολίες του παιδιού.

Προγράμματα Η/Υ (17 από 19)

- Σημαντικό ρόλο στη παρέμβαση των φωνολογικών διαταραχών κατέχει η επιστήμη της λογοθεραπείας, που μελετά το σύνθετο και πολύπλοκο πρόβλημα του λόγου και της ομιλίας, καθώς η αντιμετώπιση των φωνολογικών διαταραχών επιβάλλει εξειδικευμένη θεωρητική κατάρτιση αλλά και ικανότητα προσαρμογής των προγραμμάτων παρέμβασης τόσο στις ανάγκες όσο και στις δυνατότητες του κάθε παιδιού, χωριστά.

Προγράμματα Η/Υ (18 από 19)

- Ωστόσο, απαραίτητη προϋπόθεση για την επίτευξη των επιθυμητών αποτελεσμάτων αποτελεί η ύπαρξη διεπιστημονικής ομάδας, καθώς η συνεργασία των ειδικών συμβάλλει στην κατανόηση της αιτίας και της παθογένειας της κατάστασης που βρίσκεται το παιδί και η οικογένειά του στην ολότητα τους.

Προγράμματα Η/Υ (19 από 19)

- Πολλά και ποικίλα είναι τα προγράμματα παρέμβασης στην αγγλική γλώσσα με ιδιαίτερα ενθουσιώδη και εφησυχαστικά αποτελέσματα. Στη χώρα μας, τα τελευταία χρόνια, έχουν γίνει πολύτιμες προσπάθειες για τη δημιουργία ανάλογων προγραμμάτων και βρίσκονται ήδη σε ένα πολύ καλό στάδιο εξέλιξης. Πολύτιμη είναι και η συμβολή των προγραμμάτων αξιολόγησης και παρέμβασης των Η/Υ, μέσω των οποίων η παρέμβαση αποκτά τη μορφή παιχνιδιού και καθίσταται δυνατή η δημιουργία κινήτρων για μάθηση.

Βιβλιογραφία (1 από 4)

- Bauman-Waengler, J. (2012). *Articulatory and phonological impairments: A clinical focus*. Pearson Higher Ed.
- Bernthal, J. E., Bankson, N. W., & Flipsen, P. (2012). *Articulation and phonological disorders: Speech sound disorders in children*. Pearson Higher Ed.
- Barkley, R. A. (1981). *Hyperactive children: A handbook for diagnosis and treatment* (pp. 113-155). New York: Guilford press.
- Blachman, B. A. (1991). Early intervention for children's reading problems: Clinical applications of the research in phonological awareness. *Topics in language disorders, 12*(1), 51-65.
- Blachman, B. A. (1991). Phonological awareness: Implications for prereading and early reading instruction. *Phonological processes in literacy: A tribute to Isabelle Y. Liberman, 29-36*.
- Bleile, K. M. (2004). *Manual of articulation and phonological disorders: Infancy through adulthood*. Cengage Learning.
- Bornas, X., Servera, M., & Llabres, J. (1997). Preventing impulsivity in the classroom: how computers can help teachers. *Computers in the Schools, 13*(1-2), 27-40.
- Catts, H. W. (1986). Speech production/phonological deficits in reading-disordered children. *Journal of Learning Disabilities, 19*(8), 504-508.

Βιβλιογραφία (2 από 4)

- Cordes, C., & Miller, E. (2000). Fool's Gold: A Critical Look at Computers in Childhood.
- Dodd, B., Zhu, H., Crosbie, S., Holm, A., & Ozanne, A. (2002). *Diagnostic evaluation of articulation and phonology (DEAP)*. Psychology Corporation.
- Fey, M. E. (1992). Articulation and PhonologyInextricable Constructs in Speech Pathology. *Language, Speech, and Hearing Services in Schools, 23*(3), 225-232.
- Flynn, L., & Lancaster, G. (1996). *Children's phonology sourcebook*. Winslow Press.
- Foorman, B. R., Francis, D. J., Shaywitz, S. E., Shaywitz, B. A., & Fletcher, J. M. (1997). The case for early reading intervention.
- Gillon, G. T. (2000). The efficacy of phonological awareness intervention for children with spoken language impairment. *Language, Speech, and Hearing Services in Schools, 31*(2), 126-141.
- Gillon, G. T. (2002). Follow-up study investigating the benefits of phonological awareness intervention for children with spoken language impairment. *International Journal of Language & Communication Disorders, 37*(4), 381-400.
- Haugland, S. W. (2000). *Computers and young children*. Champagne, IL: ERIC Clearinghouse on Elementary and Early Childhood Education.

Βιβλιογραφία (2 από 3)

- Howell, J., & Dean, E. (1991). Treating phonological disorders in children: Metaphon, theory to practice. Singular Publishing Group.
- Ingram, D. (1977). *Phonological disability in children* (Vol. 2). Elsevier Publishing Company.
- King, R. R., Jones, C., & Lasky, E. (1982). In Retrospect A Fifteen-Year Follow-Up Report of Speech-Language-Disordered Children. *Language, Speech, and Hearing Services in Schools*, 13(1), 24-32.
- Lerner, J. W., Lowenthal, B., & Egan, R. (2003). *Preschool children with special needs: Children at risk and children with disabilities*. Allyn and Bacon.
- Lyon, G. R. (1996). Learning disabilities. *The future of children*, 54-76.
- Naremore, R. C., Densmore, A. E., & Harman, D. R. (2001). *Assessment and treatment of school-age language disorders: A resource manual*. Singular Publishing Group.
- Pella-Brooks, A., & Hegde, M. N. (2007). Assessment and treatment of articulation and phonological disorders in children.
- Pope, L., & Martin, S. E. (1989). *Working with children's phonology*. Winslow Press.
- Retschitzki, J., & Gurtner, J. L. (1996). *L'enfant et l'ordinateur: aspects psychologiques et pédagogiques des nouvelles technologies de l'information* (Vol. 213). Editions Mardaga.
- Scrimshaw, P. (1997). *Computers and the teacher's role* (pp. 100-113). London: Routledge.
- Shaywitz, B. A., & Shaywitz, S. E. (1994). Learning disabilities and attention disorders. *Principles of pediatric*

Βιβλιογραφία (3 από 4)

- Howell, J., & Dean, E. (1991). Treating phonological disorders in children: Metaphon, theory to practice. Singular Publishing Group.
- Ingram, D. (1977). *Phonological disability in children* (Vol. 2). Elsevier Publishing Company.
- King, R. R., Jones, C., & Lasky, E. (1982). In Retrospect A Fifteen-Year Follow-Up Report of Speech-Language-Disordered Children. *Language, Speech, and Hearing Services in Schools*, 13(1), 24-32.
- Lerner, J. W., Lowenthal, B., & Egan, R. (2003). *Preschool children with special needs: Children at risk and children with disabilities*. Allyn and Bacon.
- Lyon, G. R. (1996). Learning disabilities. *The future of children*, 54-76.
- Naremore, R. C., Densmore, A. E., & Harman, D. R. (2001). *Assessment and treatment of school-age language disorders: A resource manual*. Singular Publishing Group.
- Pella-Brooks, A., & Hegde, M. N. (2007). Assessment and treatment of articulation and phonological disorders in children.
- Pope, L., & Martin, S. E. (1989). *Working with children's phonology*. Winslow Press.
- Retschitzki, J., & Gurtner, J. L. (1996). *L'enfant et l'ordinateur: aspects psychologiques et pédagogiques des nouvelles technologies de l'information* (Vol. 213). Editions Mardaga.

Βιβλιογραφία (4 από 4)

- Scrimshaw, P. (1997). *Computers and the teacher's role* (pp. 100-113). London: Routledge.
- Shaywitz, B. A., & Shaywitz, S. E. (1994). Learning disabilities and attention disorders. *Principles of pediatric neurology*, 1119-1151.
- Singleton, C., Horne, J., & Thomas, K. (1999). Computerised baseline assessment of literacy. *Journal of Research in Reading*, 22(1), 67-80.
- Shriberg, L. D. (1994). Five subtypes of developmental phonological disorders. *Clinics in Communication Disorders*, 4(1), 38-53.
- Shriberg, L. D., & Kwiatkowski, J. (1982). Phonological Disorders IA Diagnostic Classification System. *Journal of Speech and Hearing Disorders*, 47(3), 226-241.
- Shriberg, L. D., & Kwiatkowski, J. (1994). Developmental Phonological Disorders IA Clinical Profile. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, 37(5), 1100-1126.

Σημείωμα Αναφοράς

Ταφιάδης Δ. Κλινική Άσκηση στη Λογοπαθολογία 2. ΤΕΙ
Ηπείρου. Διαθέσιμο από:

<http://eclass.teiep.gr/courses/LOGO136/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά Δημιουργού-Μη Εμπορική Χρήση-Όχι Παράγωγα Έργα 4.0 Διεθνές [1] ή μεταγενέστερη. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, Διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.el>

Τέλος Ενότητας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη Δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

Τέλος Ενότητας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

